

OPENBARE VERSIE

AAN AANGETEKEND alsmede per gewone post  
NS Groep N.V.  
T.a.v. de Directie

DATUM 9 juni 2011  
ONS KENMERK z2011/00057  
CONTACTPERSOON

UW BRIEF VAN  
UW KENMERK

ONDERWERP Last onder dwangsom

Geachte directie,

Het College bescherming persoonsgegevens (CBP) heeft op grond van artikel 60 Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) ambtshalve onderzoek ingesteld naar de verwerking van transactiegegevens door NS Groep N.V. (NS). Het CBP heeft geconcludeerd dat NS persoonsgegevens verwerkt tijdens en na het in- en uitchecken met de studenten OV-chipkaart en daarbij de Wbp overtreedt. Naar aanleiding van dit onderzoek is tijdens het collegeoverleg van 7 juni 2011 besloten om NS een last onder dwangsom op te leggen wegens overtreding van artikel 7 j° 8 Wbp alsmede wegens overtreding van artikel 6 j° 10 Wbp.

*§ 1. Het verloop van de procedure*

Bij brief van 29 maart 2010 heeft het CBP aan NS medegedeeld dat er een onderzoek is gestart ex artikel 60 Wbp en NS op korte termijn een verzoek om inlichtingen zal ontvangen. Dit onderzoek richt zich op de verwerking van persoonsgegevens door NS wanneer studenten in- en uitchecken met de studenten OV-chipkaart. Het hangt samen met soortgelijke onderzoeken bij GVB Exploitatie B.V. (GVB), Rotterdamse Elektrische Tram N.V. (RET) en Trans Link Systems B.V. (TLS).

Het CBP heeft bij brief van 1 april 2010 aan NS een verzoek om inlichtingen gestuurd.

Bij brief van 16 april 2010 heeft NS de gestelde vragen beantwoord. Gelijktijdig heeft NS de volgende documenten aan het CBP doen toekomen: een overzicht van de gegevens die worden verkregen bij het in- en uitchecken, een Procedure Uitstel van Betaling, een memo met vastgestelde bewaartermijnen voor NS Reizigers alsmede de Gedragscode verwerking persoonsgegevens OV-chipkaart door OV-bedrijven.

Op de vraag van het CBP of NS beschikt over een recent privacy audit rapport heeft NS op 7 mei 2010 telefonisch toegezegd het rapport aan het CBP te doen toekomen. Deze toezegging is door NS per e-mail van gelijke datum bevestigd.

Op 11 mei 2010 heeft NS medegedeeld dat ze nog een week de tijd nodig heeft om te reageren op het verzoek om het audit rapport te verstrekken. Tevens is gevraagd om een toelichting over de functie van het audit rapport binnen het onderzoek.

Bij brief en e-mail van 1 juni 2010 heeft NS laten weten niet aan het verzoek van het CBP te

kunnen voldoen, aangezien zij nog geen audit heeft laten uitvoeren. NS geeft wel aan het voornemen te hebben om op korte termijn een audit te laten verrichten bij de Regisseur Studenten Reisrecht B.V. (RSR).

#### *Voorlopige bevindingen*

Het CBP heeft bij brief van 16 juli 2010 aan NS het rapport voorlopige bevindingen doen toekomen. Het CBP heeft de volgende overtredingen geconstateerd:

- i. NS heeft geen grondslag in de zin van artikel 8 Wbp voor het verwerken van persoonsgegevens die door het in- en uitchecken van de studenten OV-chipkaart worden verzameld;
- ii. de doeleinden voor de verzameling en verwerking van de persoonsgegevens zijn welbepaald en uitdrukkelijk omschreven in de zin van artikel 7 Wbp, doch niet gerechtvaardigd wegens het ontbreken van een grondslag;
- iii. niet is gebleken dat de persoonsgegevens verder worden verwerkt in de zin van artikel 9 Wbp;
- iv. niet is gebleken dat de bewaartermijnen langer dan noodzakelijk zijn in de zin van artikel 10 Wbp.

Het CBP heeft NS in de gelegenheid gesteld om binnen drie weken schriftelijk op het rapport van voorlopige bevindingen te reageren.

#### *Zienswijze*

Bij brief van 26 augustus 2010 heeft NS op het rapport van voorlopige bevindingen gereageerd. Kort weergegeven acht NS de conclusie dat sprake is van een overtreding van artikel 7 en 8 Wbp disproportioneel zwaar, zoniet onterecht.

Per e-mail van 21 september 2010 heeft het CBP een kopie van de brief van het ministerie van Financiën van 3 september 2010 ontvangen. Volgens deze brief heeft de Belastingdienst er geen bezwaar tegen dat de vervoerbedrijven informatie over de met de OV-chipkaart gemaakte reizen ten behoeve van de belastingplichtige reizigers niet langer dan twee jaar bewaren.

#### *Definitieve bevindingen*

Op 2 december 2010 heeft het CBP het rapport definitieve bevindingen vastgesteld en geconcludeerd dat NS nog steeds in strijd handelt met de artikelen 7 en 8 Wbp.

Op 9 december 2010 heeft het CBP het rapport definitieve bevindingen openbaargemaakt op de website van het CBP.

NS heeft bij brief en e-mail van 26 januari 2011 aan het CBP bericht dat zij haar informatievoorziening naar aanleiding van het rapport definitieve bevindingen op de volgende manier verder heeft geoptimaliseerd:

- a. De privacystatement van NS vermeldt nu uitdrukkelijk dat in- en uitchecken niet verplicht is;
- b. Zodra herdruk aan de orde is, zal in folders extra verduidelijking plaatsvinden over het vrijwillige karakter van het in- en uitchecken, en

- c. NS heeft in de contacten met het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW) en RSR bevorderd dat zij meewerken aan een goede communicatie. RSR heeft haar website aangepast.

#### *Voornemen tot handhaving*

Het CBP heeft NS bij brief van 9 februari 2011 in kennis gesteld van zijn voornemen om handhavend op te treden. Het CBP heeft NS bericht voornemens te zijn een last onder dwangsom op te leggen op grond van artikel 65 Wbp j° 5:32 Algemene wet bestuursrecht (Awb). Gelijkzeitig heeft het CBP NS uitgenodigd voor een hoorzitting en kenbaar gemaakt dat ter voorbereiding op de hoorzitting nadere vragen zullen worden toegezonden.

Op 14 februari 2011 heeft NS telefonisch aan het CBP medegedeeld dat in het voornemen abusievelijk staat dat de NS-folder is bijgesloten bij de brief van 26 januari 2011 terwijl slechts een verwijzing naar de website is opgenomen. Voorts heeft NS aangegeven dat het aanpassen van het huidige informatiemateriaal op korte termijn niet mogelijk is.

Het CBP heeft bij brief van 24 februari 2011 de vragen ter voorbereiding van de hoorzitting aan NS toegestuurd. Tevens heeft het CBP aan NS verzocht om gemotiveerd te berichten indien NS bezwaar maakt tegen openbaarheid van de hoorzitting.

Bij brief van 3 maart 2011 heeft NS aan het CBP bericht dat zij in het algemeen hecht aan transparantie maar in dit geval bezwaar maakt tegen een openbare hoorzitting in verband met de (bedrijfs)vertrouwelijke materie die tijdens de hoorzitting zal worden behandeld.

#### *Hoorzitting*

Op 15 maart 2011 heeft de hoorzitting, overeenkomstig het verzoek van NS, achter gesloten deuren plaatsgevonden. Naast een pleitnota heeft NS tevens de volgende bijlagen overgelegd: een schematisch overzicht inzake "Privacy by Design Studentenreisrecht" met op de achterkant een schematisch overzicht inzake "Geanonimiseerde check in/check uit". Tevens heeft NS een kopie overgelegd van de nieuw NS folder "Studenten OV-chipkaart" geldig vanaf 10 januari 2011 en de concept-tekst voor het vestzakkaartje.

Tijdens de hoorzitting heeft het CBP aan NS kenbaar gemaakt dat er nadere schriftelijke vragen zullen worden gesteld inzake de gegevens die NS bewaart ten behoeve van de Belastingdienst.

#### *Verloop na de hoorzitting*

Bij e-mail van 17 maart 2011 heeft het CBP aan NS verzocht om schriftelijk toe te lichten – onder gelijktijdige medezending van bewijsstukken – of NS voor de Omzet- en Vennootschapsbelasting de gedetailleerde transactiegegevens inclusief of exclusief Chip-ID bewaart, hoe lang NS deze gegevens bewaart en welke afspraken hierover zijn gemaakt met de Belastingdienst.

Bij brief van 29 maart 2011 heeft NS gereageerd op de e-mail van 17 maart 2011. NS heeft de brief van 3 september 2010 van het Ministerie van Financiën als bijlage aan de brief gehecht.

Het CBP heeft bij brief van 29 maart 2011 aan NS een concept-verslag van de hoorzitting toegezonden.

NS heeft bij brief van 4 april 2011 bericht dat zij akkoord is met het verslag van de hoorzitting en verzoekt in aanvulling daarop om een literatuurverwijzing in het verslag op te nemen.

Het CBP heeft bij brief van 28 april 2011 het definitieve verslag van de hoorzitting aan NS toegezonden.

Bij brief en faxbericht van 4 mei 2011 heeft het CBP aan NS bericht dat uit de brief van 29 maart 2011 blijkt dat NS persoonsgegevens bewaart ten behoeve van de Belastingdienst. Het CBP merkt in de brief op dat dit niet eerder is gebleken tijdens het onderzoek en verzoekt NS daarom binnen twee weken stukken over te leggen waaruit blijkt dat NS de bewaartermijn van 24 maanden in haar bedrijfsprocessen heeft geïmplementeerd danwel aan te geven wanneer deze bewaartermijn wordt geïmplementeerd. Voorts verzoekt het CBP aan NS om gelijktijdig aan te tonen dat de persoonsgegevens uiterlijk aan het einde van de bewaartermijn worden vernietigd.

Bij e-mail van 24 mei 2011 heeft NS op de brief van 4 mei 2011 gereageerd en ter onderbouwing een afschrift van een interne Request for Change meegezonden.

## *§ 2. Het wettelijke kader*

Artikel 1 Wbp luidt, voor zover relevant:

*In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:*

*a. persoonsgegeven: elk gegeven betreffende een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon;*

*b. verwerking van persoonsgegevens: elke handeling of elk geheel van handelingen met betrekking tot persoonsgegevens, waaronder in ieder geval het verzamelen, vastleggen, ordenen, bewaren, bijwerken, wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekken door middel van doorzending, verspreiding of enige andere vorm van terbeschikkingstelling, samenbrengen, met elkaar in verband brengen, alsmede het afschermen, uitwissen of vernietigen van gegevens;*

*[...]*

*d. verantwoordelijke: de natuurlijke persoon, rechtspersoon of ieder ander die of het bestuursorgaan dat, alleen of te zamen met anderen, het doel van en de middelen voor de verwerking van persoonsgegevens vaststelt;*

*[...]*

*o. verzamelen van persoonsgegevens: het verkrijgen van persoonsgegevens.*

Artikel 6 Wbp luidt:

*Persoonsgegevens worden in overeenstemming met de wet en op behoorlijke en zorgvuldige wijze verwerkt.*

Artikel 7 Wbp luidt:

*Persoonsgegevens worden voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden verzameld.*

Artikel 8 Wbp luidt:

*Persoonsgegevens mogen slechts worden verwerkt indien:*

- a. de betrokkene voor de verwerking zijn ondubbelzinnige toestemming heeft verleend;*
- b. de gegevensverwerking noodzakelijk is voor de uitvoering van een overeenkomst waarbij de betrokkene partij is, of voor het nemen van precontractuele maatregelen naar aanleiding van een verzoek van de betrokkene en die noodzakelijk zijn voor het sluiten van een overeenkomst;*
- c. de gegevensverwerking noodzakelijk is om een wettelijke verplichting na te komen waaraan de verantwoordelijke onderworpen is;*
- d. de gegevensverwerking noodzakelijk is ter vrijwaring van een vitaal belang van de betrokkene;*
- e. de gegevensverwerking noodzakelijk is voor de goede vervulling van een publiekrechtelijke taak door het desbetreffende bestuursorgaan dan wel het bestuursorgaan waaraan de gegevens worden verstrekt, of*
- f. de gegevensverwerking noodzakelijk is voor de behartiging van het gerechtvaardigde belang van de verantwoordelijke of van een derde aan wie de gegevens worden verstrekt, tenzij het belang of de fundamentele rechten en vrijheden van de betrokkene, in het bijzonder het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer, prevaleert.*

Artikel 10 Wbp luidt:

- 1. Persoonsgegevens worden niet langer bewaard in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkene te identificeren, dan noodzakelijk is voor de verwerking van de doeleinden waarvoor zij worden verzameld of vervolgens worden verwerkt.*
- 2. Persoonsgegevens mogen langer worden bewaard dan bepaald in het eerste lid voor zover ze voor historische, statistische of wetenschappelijke doeleinden worden bewaard, en de verantwoordelijke de nodige voorzieningen heeft getroffen ten einde te verzekeren dat de desbetreffende gegevens uitsluitend voor deze specifieke doeleinden worden gebruikt.*

Artikel 65 Wbp luidt:

*Het College is bevoegd tot oplegging van een last onder bestuursdwang ter handhaving van de bij of krachtens deze wet gestelde verplichtingen.*

Artikel 2, onder a, van de richtlijn 95/46/EG (richtlijn) luidt:

*"In de zin van deze richtlijn wordt verstaan onder:*

- a) "persoonsgegevens", iedere informatie betreffende een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon, hierna "betrokkene" te noemen; als identificeerbaar wordt beschouwd een persoon die direct of indirect kan worden geïdentificeerd, met name aan de hand van een identificatienummer of van een of meer specifieke elementen die kenmerkend zijn voor zijn of haar fysieke, fysiologische, psychische, economische, culturele of sociale identiteit;"*

Artikel 5:32 Awb luidt:

- 1. Een bestuursorgaan dat bevoegd is een last onder bestuursdwang op te leggen, kan in plaats daarvan aan de overtreder een last onder dwangsom opleggen.*
- 2. Voor een last onder dwangsom wordt niet gekozen indien het belang dat het betrokken voorschrift beoogt te beschermen zich daartegen verzet.*

Artikel 52 Awr luidt, voor zover relevant:

- 1. Administratieplichtigen zijn gehouden van hun vermogenstoestand en van alles betreffende*

*hun bedrijf, zelfstandig beroep of werkzaamheid naar de eisen van dat bedrijf, dat zelfstandig beroep of die werkzaamheid op zodanige wijze een administratie te voeren en de daartoe behorende boeken, bescheiden en andere gegevensdragers op zodanige wijze te bewaren, dat te allen tijde hun rechten en verplichtingen alsmede de voor de heffing van belasting overigens van belang zijnde gegevens hieruit duidelijk blijken.*

*2. Administratieplichtigen zijn:*

*a. lichamen;*

*b. natuurlijke personen die een bedrijf of zelfstandig een beroep uitoefenen, alsmede natuurlijke personen die belastbare winst uit onderneming als bedoeld in artikel 3.3 van de Wet inkomstenbelasting 2001 genieten;*

*c. natuurlijke personen die inhoudingsplichtige zijn;*

*d. natuurlijke personen die een werkzaamheid als bedoeld in de artikelen 3.91, 3.92 en 3.92b van de Wet inkomstenbelasting 2001 verrichten.*

*3. Tot de administratie behoort hetgeen ingevolge andere belastingwetten wordt bijgehouden, aangetekend of opgemaakt.*

*4. Voorzover bij of krachtens de belastingwet niet anders is bepaald, zijn administratieplichtigen verplicht de in de voorgaande leden bedoelde gegevensdragers gedurende zeven jaar te bewaren.*

*[...]*

*6. De administratie dient zodanig te zijn ingericht en te worden gevoerd en de gegevensdragers dienen zodanig te worden bewaard, dat controle daarvan door de inspecteur binnen een redelijke termijn mogelijk is. Daartoe verleent de administratieplichtige de benodigde medewerking met inbegrip van het verschaffen van het benodigde inzicht in de opzet en de werking van de administratie.*

### *§ 3. Het OV-chipkaartsysteem en de studenten OV-chipkaart*

De OV-chipkaart<sup>1</sup> is een op afstand uitleesbare kaart die is voorzien van een chip en een Chip-ID.<sup>2</sup> De OV-chipkaart wordt uitgegeven door TLS. TLS is een joint-venture<sup>3</sup> opgericht door de OV-bedrijven NS, GVB, RET, Connexion Holding N.V. (Connexion) en HTM Personenvervoer N.V. (HTM).<sup>4</sup> TLS is de centrale backoffice van het OV-chipkaartsysteem. Het is de bedoeling dat de OV-chipkaart op termijn als enig betaalmiddel in het gehele openbaar vervoer gebruikt gaat worden.

Samen met voornoemde OV-bedrijven is TLS verantwoordelijk voor een landelijk werkend OV-chipkaartsysteem, waarvan de OV-chipkaart deel uitmaakt. Het OV-chipkaartsysteem bevat een aantal verschillende niveaus: niveau 0 (de OV-chipkaart), niveau 1 (poortjes en kastjes op stations en uitleesapparatuur in bussen en trams), niveau 2 (lokale systemen OV-bedrijf

<sup>1</sup> Er bestaan drie varianten van de OV-chipkaart: de anonieme OV-chipkaart; de persoonsgebonden OV-chipkaart zonder producten van een OV-bedrijf en de persoonsgebonden OV-chipkaart met producten van een of meerdere OV-bedrijven (zoals abonnementen). Bij de anonieme OV-chipkaart worden geen persoonsgegevens verwerkt.

<sup>2</sup> Kaartnummer op de chip, noodzakelijk om vast te stellen of het een authentieke door TLS uitgegeven kaart betreft.

<sup>3</sup> <http://www.translink.nl/content.asp?languageID=NL&pageID=1>.

<sup>4</sup> TLS is een niet-geconsolideerde dochteronderneming van de genoemde OV-bedrijven. Deze OV-bedrijven vertegenwoordigen 80% van het openbaar vervoer in Nederland.

waarop data afkomstig van niveau 1 tijdelijk worden opgeslagen, zoals stations, garages en remises), niveau 3 (centrale verwerkingsysteem OV-bedrijf waarin data afkomstig van niveau 2 wordt opgeslagen), niveau 4 (centraal verwerkingsysteem TLS waar data afkomstig van alle aangesloten OV-bedrijven zoals opgeslagen op niveau 3, door TLS worden opgeslagen en verwerkt).<sup>5</sup>

TLS is als kaartuitgever voorts verantwoordelijk voor de gegevens die op de OV-chipkaart zijn opgeslagen. De OV-bedrijven kunnen eigen producten (zoals abonnementen en kortingskaarten) op de OV-chipkaart plaatsen (bijvoorbeeld een NS-jaarabonnement).

Studenten die een studentenreisrecht zijn toegekend door Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) kunnen reizen met een *studenten OV-chipkaart*. In tegenstelling tot de reguliere OV-chipkaart is de studenten OV-chipkaart gekoppeld aan het recht op studiefinanciering.<sup>6</sup> De studenten OV-chipkaart is daarom een *persoonsgebonden* OV-chipkaart met een studentenreisproduct waarmee naar keuze óf door de week óf in het weekend vrij gereisd kan worden.<sup>7</sup> Buiten de gekozen vrij reizenperiode wordt gereisd met 40% korting. In deze kortingsperiode reizen de studenten met behulp van het saldo op de elektronische beurs. Deze beurs staat ook op de studenten OV-chipkaart. Zowel in geval van vrij reizen als in geval van reizen met korting reizen de studenten dus niet met een (jaar)abonnement van een OV-bedrijf.

Indien studenten in- en uitchecken verwerkt NS naast een aantal technische gegevens ook de volgende persoonsgegevens:<sup>8</sup>

- Chip-ID;
- Device-ID<sup>9</sup>;
- Soort abonnement, product en ingangsdatum en naam OV-bedrijf;
- Soort transactie (check-in/check-uit);
- Datum en tijdstip transactie;
- Het saldo voor en na de transactie alsmede de transactiewaarde.

De bovenstaande gegevens worden hierna gezamenlijk '*transactiegegevens*' genoemd.

Voorts beschikt TLS als kaartuitgever over een separate NAW-database met de gegevens van de kaarthouders. Aan de hand van de Chip-ID op de studenten OV-chipkaart kan TLS de transactiegegevens koppelen aan een bepaalde kaarthouder.

Het OV-chipkaartsysteem is gefaseerd ingevoerd. De OV-chipkaart is voor studenten vanaf 1 januari 2010 het enige geldige vervoerbewijs.<sup>10</sup> Het in- en uitchecken met de OV-chipkaart is

---

<sup>5</sup> Zie voor een nadere toelichting blz. 7 van het rapport definitieve bevindingen.

<sup>6</sup> Er worden voor de bepaling van het reisrecht van studenten ook gegevens verwerkt bij DUO (opvolger van de IB-Groep, die vaststelt wie in aanmerking komt voor welk reisrecht) en de RSR, de uitvoeringsorganisatie van de vervoerbedrijven voor het studentenreisrecht, die ervoor zorgt dat het reisrecht op de OV-chipkaart wordt gezet. Deze verwerkingen blijven in dit onderzoek buiten beschouwing.

<sup>7</sup> [http://www.ib-groep.nl/particulieren/reizen/week\\_of\\_weekend.asp](http://www.ib-groep.nl/particulieren/reizen/week_of_weekend.asp).

<sup>8</sup> Deze technische gegevens zijn niet relevant gebleken voor het onderhavige onderzoek en zijn derhalve verder beschouwing gelaten.

<sup>9</sup> Apparaatnummer waarop de transactie plaatsvond en op basis waarvan door het systeem het afgelegde traject wordt bepaald.

<sup>10</sup> <http://www.ib-groep.nl/particulieren/reizen/reizen.asp>.

bij NS nog niet in alle gevallen verplicht. Studenten met een studenten OV-chipkaart zijn per 10 januari 2011 verplicht om in en uit te checken in geval zij reizen met korting.<sup>11</sup> In het geval studenten vrij reizen (week- of weekendreisrecht) zijn studenten nog niet verplicht om in en uit te checken. Wanneer studenten ook in de vrij reizen periode verplicht worden om in en uit te checken zal door NS nog worden vastgesteld in samenspraak met het Ministerie van OCW en de studentenbonden. Naar verwachting zal de verplichting uiterlijk 31 december 2012 van kracht worden.

#### *§ 4. De overtreding*

Het CBP heeft – kort samengevat – de volgende overtredingen vastgesteld:

- i. NS beschikt voor de verwerking van transactiegegevens van studenten niet over een grondslag in de zin van artikel 8 Wbp;
- ii. de doeleinden voor de verzameling en verwerking van de persoonsgegevens zijn welbepaald en uitdrukkelijk omschreven in de zin van artikel 7 Wbp, doch niet gerechtvaardigd wegens het ontbreken van een grondslag.

Voorts heeft het CBP tijdens de hoorzitting en nadien geconstateerd:

- iii. Dat NS persoonsgegevens verwerkt op grond van fiscale wetgeving maar niet heeft aangetoond dat de bewaartermijn van 24 maanden in haar bedrijfsprocessen is geïmplementeerd.

#### *§ 5. De overwegingen*

##### *§ 5.1. Persoonsgegevens*

##### *§ 5.1.1. Zienswijze NS*

##### *Privacy by design/chinese walls*

NS heeft bestreden dat transactiegegevens kunnen worden aangemerkt als persoonsgegevens als bedoeld in artikel 1 Wbp. NS heeft haar standpunt tijdens de hoorzitting van 15 maart 2011 nader toegelicht met behulp van een schematisch overzicht getiteld "Privacy by Design Studentenreisrecht". Onder het overzicht staat vermeld: Technische en organisatorische "Chinese Walls". In dit overzicht zijn de volgende stappen opgenomen die volgens NS leiden tot privacy by design:

stap 1: OCW/DUO die de persoonsgegevens van studenten anonimiseert tot het niveau van BSN (geen NAW-gegevens);

stap 2: RSR, identity protector 1, converteert het BSN naar een "OV-ID" en geeft op basis hiervan productieorders aan TLS;

stap 3: TLS, identity protector 2, zet studentenreisrechten klaar die door student wordt opgeladen;

stap 4: NS, ziet als vervoerder uitsluitend 'anonieme reizigers' bij een kaartcontrole. Studenten identificeren zichzelf in geval van Geld-terug-bij-vertraging. Deze gegevens worden daarna weer vernietigd.

---

<sup>11</sup> In dat geval reizen de studenten met behulp van het saldo dat op de studenten OV-chipkaart is geladen.

DATUM 9 juni 2011  
ONS KENMERK z2011/00057

Op de achterzijde van het overzicht is een schematische weergave opgenomen van de geanonimiseerde check in/ check uit. Voor de overige verweren verwijst NS naar haar eerdere correspondentie.

### § 5.1.2. *Beoordeling - persoonsgegevens*

De identificeerbaarheid van de persoon is een element dat bepalend is voor de vraag of sprake is van een persoonsgegeven.<sup>12</sup> Het uitgangspunt is dat een persoon identificeerbaar is, indien zijn identiteit redelijkerwijs, zonder onevenredige inspanning, vastgesteld kan worden. Er wordt onderscheid gemaakt tussen direct en indirect identificeerbare gegevens. Er is sprake van *direct* identificeerbare gegevens wanneer gegevens betrekking hebben op een persoon waarvan de identiteit zonder veel omwegen eenduidig vast te stellen is. Van *indirect* identificeerbare gegevens is sprake indien gegevens niet direct tot identificatie van een bepaald persoon leiden, maar via nadere stappen in verband kunnen worden gebracht met een bepaalde persoon.<sup>13</sup>

Om te bepalen of een persoon identificeerbaar is, moet worden gekeken naar alle middelen waarvan mag worden aangenomen dat zij redelijkerwijs door degene die voor de verwerking verantwoordelijk is dan wel door enige andere persoon in te zetten zijn om genoemde persoon te identificeren. Er moet worden uitgegaan van een redelijk toegeruste verantwoordelijke. In concrete gevallen moet echter wel rekening worden gehouden met bijzondere expertise, technische faciliteiten, en dergelijke van de verantwoordelijke.<sup>14</sup>

Het enkele feit dat de NAW-gegevens afgescheiden worden opgeslagen bij een andere partij - zoals TLS of OCW/DUO- zoals door NS is betoogd, houdt niet in dat er geen sprake (meer) is van persoonsgegevens. Gegevens die zijn ontdaan van NAW-gegevens kunnen eventueel als *indirect identificerende gegevens* worden aangemerkt, omdat zij via nadere stappen met een bepaalde persoon in verband kunnen worden gebracht.<sup>15</sup>

Voor de vraag of identificatie mogelijk is, dient rekening te worden gehouden met *“alle middelen waarvan mag worden aangenomen dat zij redelijkerwijs door de verantwoordelijke dan wel enig ander persoon zijn in te zetten om die persoon te identificeren.”*<sup>16</sup> De vraag is dus of identificatie objectief gezien mogelijk is. Onder meer is daarbij relevant of er doeltreffende maatregelen zijn getroffen die identificatie redelijkerwijs uitsluiten. Wanneer identificatie bijvoorbeeld met behulp van andere bestanden nog steeds mogelijk is, kwalificeren de gegevens nog steeds als persoonsgegevens.<sup>17</sup>

In het onderhavige geval is geenszins aangetoond dat identificatie redelijkerwijs is uitgesloten. Het CBP heeft geconstateerd dat NS transactiegegevens verwerkt. Tevens is gebleken dat TLS

---

<sup>12</sup> Om van persoonsgegevens te kunnen spreken, dient tevens te worden vastgesteld dat het gaat om *gegevens die betrekking hebben op een persoon*. In veel gevallen zal dit uit de aard van de gegevens voortvloeien. Indien dit niet het geval is, zal mede aandacht moeten worden besteed aan de context waarin de gegevens worden vastgelegd en gebruikt. Als gegevens medebepalend zijn voor de wijze waarop een persoon in het maatschappelijk verkeer wordt beoordeeld of behandeld, moeten die gegevens als persoonsgegevens worden aangemerkt. Het (maatschappelijk) gebruik dat van gegevens wordt gemaakt is dus medebepalend voor de beantwoording van de vraag of sprake is van een persoonsgegeven. Zie Kamerstukken II 1997/1998, 25 892, nr. 3, p. 46.

<sup>13</sup> Kamerstukken II 1997/1998, 25 892, nr. 3, p. 47-48.

<sup>14</sup> Kamerstukken II 1997/1998, 25 892, nr. 3, p. 48-49, richtlijn 95/46/EG overweging 26.

<sup>15</sup> Kamerstukken II 1997/1998, 25 892, nr. 3, p. 48. Ook uit de opinie van de Werkgroep artikel 29 blijkt dat een nummer onder omstandigheden een persoon indirect kan identificeren, zie Advies 4/2007 over het begrip persoonsgegevens, blz. 13 waarin wordt verwezen naar artikel 2 van de richtlijn.

<sup>16</sup> Kamerstukken II 1997/1998, 25 892, nr. 3, p. 48.

<sup>17</sup> Kamerstukken II 1997/1998, 25 892, nr. 3, p. 49. Zie tevens Advies 4/2007 over het begrip persoonsgegevens blz. 18.

over een database met de bijbehorende NAW-gegevens beschikt. De stelling dat NS niet zelf over de NAW-gegevens beschikt, betekent niet dat identificatie redelijkerwijs is uitgesloten. Het enkel onderbrengen van NAW-gegevens bij een derde – in casu TLS – is niet voldoende. Dit geldt temeer omdat TLS mede door NS is opgericht en NS medeaandeelhouder is in TLS. Van een onafhankelijke derde lijkt hier dus geen sprake.

TLS is in staat de transactiegegevens en de NAW-gegevens aan elkaar te koppelen. Er is niet gebleken dat NS aanvullende maatregelen heeft getroffen die identificatie redelijkerwijs uitsluiten.

### *§ 5.2. Gerechtvaardigde doeleinde*

Uit artikel 7 en 8 Wbp blijkt onder meer dat verwerking van persoonsgegevens slechts is toegestaan indien sprake is van een welbepaald en uitdrukkelijk omschreven doeleinde die bovendien gerechtvaardigd is. Het CBP heeft in het rapport definitieve bevindingen geconcludeerd dat NS niet aan deze voorwaarden heeft voldaan.

#### *§ 5.2.1. Zienswijze NS*

NS is van mening dat zij transactiegegevens verwerkt op grond van ondubbelzinnige toestemming van de studenten. NS is van mening dat de studenten voorafgaande aan het (onverplicht) in- en uitchecken afdoende zijn geïnformeerd over de verwerking van persoonsgegevens. Daarom impliceert het in- en uitchecken met de studenten OV-chipkaart volgens NS als het geven van ondubbelzinnige toestemming voor het verwerken van persoonsgegevens. NS stelt zich daarom op het standpunt dat er is voldaan aan de voorwaarden uit artikel 8, onder a, Wbp j° 7 Wbp.

NS licht haar standpunt verder toe door te verklaren dat de studenten vóór december 2010 op begrijpelijke en laagdrempelige wijze werden geïnformeerd via het privacystatement van NS en mededelingen in de trein alsmede via speciale voorlichtingscampagne in gezamenlijkheid met de andere OV-bedrijven (brochures en website studenten ov-chipkaart.nl). Vanaf januari 2011 is de informatieverstrekking volgens NS verder geoptimaliseerd en merkt daarover het volgende op:

- a. Het privacy statement van NS op de NS-website luidt: *“NS controleert aan de hand van uw OV-chipkaart of u beschikt over een geldig vervoerbewijs bij check-in of op de trein. [...] Wie beschikt over een ander vervoerbewijs, zoals een NS-Jaarabonnement of studentenreisrecht, is dus niet verplicht om in- of uit te checken bij NS.”*
- b. De website [www.studentenov-chipkaart.nl](http://www.studentenov-chipkaart.nl) (gezamenlijke communicatie OV-bedrijven) vermeldt:  
*“Als je incheckt wordt je Studenten OV-chipkaart gecontroleerd. Reis je in je vrij reizen periode, dan wordt je vrij reizen product herkend en reis je hierop.”*
- c. De standaardtekst van het omroepbericht in de trein luidt momenteel: *“Hebt u ingecheckt en is dit uw eindbestemming bij NS, denkt u er dan aan om ook uit te checken.”*
- d. Op de NS-website zijn de algemene voorwaarden voor reizen op saldo als in pdf-formaat opvraagbaar. Deze voorwaarden zijn ook via [www.studentenovchipkaart.nl](http://www.studentenovchipkaart.nl) rechtstreeks te benaderen;
- e. De NS-folder die momenteel in herdruk is bevat de tekst:  
*“Bij in- en uitchecken of in de trein controleert NS of je beschikt over een geldig*

*vervoerbewijs. Zie [www.ns.nl/privacy](http://www.ns.nl/privacy) voor meer informatie. In en uitchecken is altijd verplicht voor wie reist op saldo. Wie reist volgens eigen week/weekendkeuze is [tot uiterlijk 31-12-2012] nog niet tot in- en uitchecken verplicht."*

Voorts wordt in de NS-folder vermeld:

*"Vanaf 10 januari kun je bij NS in- en uitchecken met je Studenten OV-chipkaart. Dat is overigens niet verplicht, je kunt ook nog steeds papieren treinkaartjes kopen. In dat geval check je natuurlijk niet in en uit."*

[...]

*Tip Check altijd in en uit!* [tekst is vetgedrukt weergegeven]

*Ook in je vrij reizen periode. Ook al is dit nog niet verplicht. Zo wordt het in- en uitchecken een gewoonte en is de kans dat je het vergeet 't kleinst. [...]* [onderstreping toegevoegd]

[...]

*Tip Bij in- en uitchecken of in de trein verwerkt NS anonieme kaartcontrole-informatie*

[tekst is vetgedrukt weergegeven]

- f. Vestzakkaartjes die aan de studenten ter hand zullen worden gesteld bevatten de tekst: *"Bij in- en uitchecken of in de trein verwerkt NS anonieme kaartcontrole-informatie. Zie [www.ns.nl/privacy](http://www.ns.nl/privacy) voor meer informatie. In- en uitchecken is altijd verplicht voor wie reist op saldo. Wie reist volgens eigen week/weekendkeuze is [tot uiterlijk 31-12-2012] nog niet tot in- en uitchecken verplicht."*

NS licht in haar brief van 26 januari 2011 toe dat in de folders het vrijwillige karakter van in- en uitchecken door studenten wordt benadrukt. Verder geeft NS in voornoemde brief aan dat NS niet over NAW-gegevens van studenten/kaarthouders beschikt.

#### *§ 5.2.2. Beoordeling – gerechtvaardigde doeleinde*

Het CBP volgt het standpunt van NS dat het in- en uitchecken op zichzelf reeds impliceert dat de studenten ondubbelzinnig toestemming hebben verleend aan NS om hun persoonsgegevens te verwerken niet. Hiervan kan immers slechts sprake zijn wanneer de studenten voorafgaande aan het inchecken met de studenten OV-chipkaart adequaat door de verantwoordelijke (lees: NS) zijn geïnformeerd over de verwerking van hun persoonsgegevens die plaats vindt wanneer zij (onverplicht) met hun studenten OV-chipkaart in- en uitchecken.

Uit de toelichting op de Wbp blijkt het volgende: *De betrokkene kan slechts verantwoord zijn toestemming geven wanneer hij zo goed mogelijk is ingelicht. Dit houdt in dat indien de betrokkene onvoldoende geïnformeerd zijn toestemming verleent, de bepalingen van dit wetsvoorstel zijn overschreden. Het vragen van de toestemming van de betrokkene impliceert dat hij op de hoogte moet worden gesteld van de gang van zaken met betrekking tot de gegevensverwerking. Deze (informatie-) plicht berust in beginsel bij de verantwoordelijke c.q. bewerker. De betrokkene moet voldoende en begrijpelijk door de verantwoordelijke word[en] geïnformeerd over de verschillende aspecten van de gegevensverwerking die voor hem van belang zijn.*<sup>18</sup> Om te kunnen spreken van een daadwerkelijke toestemming van de betrokkene moet de betrokkene voor een goede oordeelsvorming derhalve voldoende en juist zijn geïnformeerd door de verantwoordelijke over de verwerking van zijn persoonsgegevens. Ingeval de wet vereist dat de betrokkene zijn *ondubbelzinnige* toestemming heeft verleend, zoals artikel 8, sub a, Wbp, dient bij de verantwoordelijke (lees: NS) voorts elke twijfel te zijn

<sup>18</sup> Kamerstukken II, 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 65-66.

uitgesloten over de vraag of de betrokkene zijn toestemming heeft gegeven en voor welke specifieke verwerkingen deze toestemming is gegeven. Uit de toelichting op de Wbp blijkt namelijk: *Ten einde alle twijfel ten aanzien van de toestemming van de betrokkene uit te sluiten zal doorgaans op de verantwoordelijke een verdergaande informatieverplichting rusten dan in het geval de betrokkene heeft toe te stemmen in de hem betreffende gegevensverwerking.*<sup>19</sup>

Het CBP constateert dat de informatie, die NS aan de studenten momenteel verstrekt, divers is. Zo beschikt NS over een privacystatement, algemene voorwaarden, een NS-website, een website van de gezamenlijke OV-bedrijven, een NS-folder, informatieve vestzakkaartjes en omroepberichten. Voorts blijken de daarin opgenomen teksten zich niet (voldoende) toe te spitsen op de verwerking van persoonsgegevens en bovendien is de verstrekte informatie niet eenduidig en onjuist.

Zo worden studenten uitsluitend medegedeeld dat zij in geval van vrij reizen (week of weekend) tot uiterlijk 31 december 2012 niet verplicht zijn om in- en uit te checken. NS laat echter na om tevens aan te geven dat er sprake is van verwerking van persoonsgegevens als bedoeld in de Wbp in het geval onverplicht toch wordt in- en uitgecheckt.

In de NS-folder en de vestzakkaartjes stelt NS voorts dat in geval de student onverplicht in- en uitcheckt sprake is van verwerking van *anonieme* gegevens. Uit het onderzoek van het CBP is echter gebleken dat NS in geval van (onverplicht) in- en uitchecken *persoonsgegevens* (transactiegegevens inclusief Chip-ID) verwerkt, zodat van verwerking van uitsluitend anonieme gegevens – zoals NS stelt – geen sprake is. Deze informatie is derhalve onjuist.

Het CBP concludeert met inachtneming van de toelichting op de Wbp dat van ondubbelzinnige toestemming als bedoeld in artikel 8, onder a, Wbp, geen sprake is zolang de informatie aan de studenten onvoldoende en onjuist is. Een en ander heeft tot gevolg dat NS geen persoonsgegevens mag verwerken van studenten die onverplicht in- en uitchecken omdat zij niet beschikt over een gerechtvaardigde doeleinde als bedoeld in artikel 7 j° 8 Wbp.

### *§ 5.3. Fiscale bewaartermijn*

Hiervoor is reeds gebleken dat een gerechtvaardigde doeleinde vooralsnog ontbreekt. Indien NS alsnog de informatievoorziening aanpast kan er toch sprake zijn van een gerechtvaardigde doeleinde. In dat geval dient NS ervoor zorg te dragen dat de persoonsgegevens niet langer worden verwerkt dan noodzakelijk is als bedoeld in artikel 6 j° 10 Wbp.

#### *§ 5.3.1. Zienswijze NS*

NS heeft tijdens de hoorzitting voor het eerst verklaard dat zij ten behoeve van de Belastingdienst de transactiegegevens inclusief Chip-ID gedurende 24 maanden bewaart. NS heeft tevens verklaard, met verwijzing naar de brief van 3 september 2010 van het ministerie van Financiën, dat de fiscale bewaartermijn van 24 maanden een verkorting inhoudt van de algemene fiscale bewaarverplichting van 7 jaar.

Bij e-mail van 24 mei 2011 bericht NS voorts dat deze bewaartermijn momenteel wordt geïmplementeerd en legt ter onderbouwing een interne Request for Change getiteld “Hashen ChipID” van 1 mei 2011 over strekkende tot wijziging van de huidige systemen in verband met

<sup>19</sup> Kamerstukken II, 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 66.

de implementatie van de fiscale bewaartermijn. De wijziging betreft een versleuteling van de Chip-ID door middel van hashen, waardoor de Chip-ID voor niet-herleidbaar wordt. NS licht expliciet toe dat dit tot gevolg heeft dat niemand, dus NS ook dan geen informatie over de Chip-ID meer kan verschaffen. De geplande einddatum van de systeemwijziging is 15 augustus 2011.

#### *§ 5.3.2. Beoordeling – fiscale bewaartermijn*

Uit het Besluit van de staatssecretaris van Financiën van 28 december 2011 blijkt dat de OV-bedrijven en TLS met ingang van 1 januari 2011 gedetailleerde reisgegevens dienen te bewaren ten behoeve van belastingaangiften van reizigers. Uit voornoemd besluit blijkt onder meer dat deze verplichting samenhangt met de algemene fiscale bewaarplicht uit artikel 52 Awr. Tevens leidt het CBP uit het besluit, artikel 52 Awr en de bijbehorende toelichting bij dit artikel af dat de OV-bedrijven en TLS in dit kader gehouden zijn om gedurende 24 maanden ten behoeve van de Belastingdienst tot personen herleidbare informatie te bewaren. Het CBP concludeert derhalve dat ook deze bewaartermijn in overeenstemming zijn met artikel 6 j° 10 Wbp.

Ten overvloede merkt het CBP op dat in het geval het ministerie van Financiën de bewaartermijn verder mocht verkorten, deze bewaartermijn eveneens in overeenstemming is met artikel 6 j° 10 Wbp. De verkorting dient in dat geval te blijken uit een wijziging van het Besluit van de staatssecretaris zoals hiervoor genoemd.

#### *§ 5.4. Implementatie*

Voor het opleggen van een handhavingsmaatregel is het relevant of NS de bestaande overtreding kan opheffen. NS heeft aangegeven dat zij de overtreding kan opheffen maar niet op korte termijn omdat de vastgestelde bewaartermijnen dienen te worden geïmplementeerd. Het CBP zal daarom de tijd die nodig is voor het implementeren meewegen in de eindbeoordeling.

##### *§ 5.4.1. Zienswijze NS*

Uit de nadere toelichting van NS van 24 mei 2011 blijkt dat er voorbereidingen worden getroffen om herleidbaarheid van de Chip-ID na 24 maanden onmogelijk te maken. Uit de onderliggende Request for Change (REC) blijkt dat de Chip-ID of MediaSerialNumberID bij reisgegevens ouder dan 24 maanden onherkenbaar wordt gemaakt zodat het na versleuteling (hashing) niet meer mogelijk is om het oorspronkelijke Chip-ID af te leiden. Reisgegevens die bij één kaart horen, blijven volgens de REC gekoppeld aan de versleutelde ID. Volgens de REC is de geplande einddatum 15 augustus 2011. De REC zal voor accordering worden voorgelegd aan de daartoe beslissings- en tekeningsbevoegde binnen NS.

##### *§ 5.4.2. Beoordeling – implementatie*

Uit de REC maakt het CBP op dat er alsnog voorbereidingen worden getroffen om de fiscale bewaartermijnen in de bedrijfsprocessen van NS te implementeren. Het CBP leidt uit de REC tevens af dat de Chip-ID niet wordt verwijderd maar wordt versleuteld (hashen). Of de wijze van versleuteling daadwerkelijk tot gevolg heeft dat de transactiegegevens na 24 maanden niet langer meer te herleiden zijn tot personen kan het CBP vooralsnog niet afleiden uit de REC. Voorts blijkt uit de REC dat de einddatum voor implementatie is gepland op 15 augustus 2011. Evenwel blijkt de REC nog niet door NS te zijn goedgekeurd aangezien de daartoe benodigde handtekening nog ontbreekt. Wanneer goedkeuring plaats gaat vinden en de REC

daadwerkelijk wordt uitgevoerd is niet aan het CBP kenbaar gemaakt. Het CBP maakt hieruit op dat de implementatie van de fiscale bewaartermijnen tot op heden nog niet is gerealiseerd en er derhalve nog steeds sprake is van een overtreding van artikel 6 j° 10 Wbp.

### *§ 6. Belangenafweging*

Persoonsgegevens maken per definitie deel uit van de persoonlijke levenssfeer van een individu. De persoonlijke levenssfeer dient op grond van artikel 10 van de Grondwet en het Europese Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden te allen tijde te worden geëerbiedigd. Vrij verkeer van persoonsgegevens in verband met economische belangen is evenwel toegelaten voorzover daarbij rekening wordt gehouden met de waarborgen die de Europese Richtlijn 95/46/EU van 24 oktober 1995 hieraan stelt.<sup>20</sup> Dit betekent dat NS bij het nastreven van haar (bedrijfs)economische doelstellingen de bepalingen uit de Wbp dient na te leven waarin voornoemde richtlijn is geïmplementeerd.

Het CBP heeft geconstateerd dat NS dagelijks op landelijke schaal grote aantallen studenten vervoert. Als gevolg van het in- en uitchecken met de studenten OV-chipkaart verzamelt en verwerkt NS echter persoonsgegevens van studenten in strijd met de Wbp omdat zij tot op heden heeft nagelaten de studenten hierover volledig en juist te informeren. Studenten vertegenwoordigen een groot deel van de Nederlandse populatie die dagelijks is aangewezen op het openbaar vervoer en op NS in het bijzonder. Deze klantrelatie met de studenten rechtvaardigt enerzijds dat NS inzicht in het (dagelijkse) reis- en betaalgedrag van de studenten verkrijgt, maar anderzijds mag hierbij geen inbreuk ontstaan op de persoonlijke levenssfeer van deze studenten. Dit impliceert dat NS zorgvuldig met deze persoonsgegevens dient om te gaan en de Wbp dient na te leven. Gebleken is echter dat NS niet aan het wettelijke vereiste, dat een verantwoordelijke dient te beschikken over een gerechtvaardigde grondslag, voldoet. Dit betreft een wezenlijk vereiste uit de Wbp.

Bovengenoemde vaststelling door het CBP, dat NS de Wbp overtreedt, heeft tot op heden nog niet geleid tot beëindiging van de overtreding. Uit het onderzoeksrapport OV-chipkaart inzake GVB van december 2007 bleek reeds dat GVB persoonsgegevens langer bewaarde dan noodzakelijk en daarmee artikel 6 j° 10 Wbp had overtreden. Voorts bleek uit het onderzoeksrapport dat een verantwoordelijke verplicht is om reizigers adequaat te informeren over de verwerking van persoonsgegevens. NS heeft destijds aan het CBP te kennen gegeven dat zij zich de bevindingen uit voornoemd rapport inzake GVB ook heeft aangetrokken en aanpassingen zou doorvoeren. Uit het onderzoek in 2010 is echter gebleken dat NS de Wbp overtreedt, zoals is vastgelegd in het rapport van voorlopige bevindingen van 16 juli 2010 en het rapport van definitieve bevindingen van 2 december 2010. Het CBP constateert bovendien dat, zelfs nadat in februari 2011 een (voornemen tot) handhaving aan NS is toegezonden, NS de reizigers (lees: studenten) nog steeds niet adequaat informeert en implementatie van de bewaartermijnen evenmin heeft plaatsgevonden, zodat de overtredingen tot op heden nog steeds voortduren. Daarom concludeert het CBP dat het maatschappelijk belang gebaat is bij handhavend optreden.

---

<sup>20</sup> Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen nr. L 281/31.

### *§ 7. Besluit - Last onder dwangsom*

Het CBP heeft geconstateerd dat studenten, die op basis van een studentenreisrecht *vrij reizen* met NS<sup>21</sup>, tot uiterlijk 31 december 2012 nog niet verplicht zijn om in en uit te checken met hun studenten OV-chipkaart. Zolang er nog geen sprake is van een verplichting om in en uit te checken in de vrij reizen periode, mogen de persoonsgegevens van de studenten uitsluitend door NS worden verwerkt wanneer die studenten voorafgaande aan de verwerking van hun persoonsgegevens, op een begrijpelijke en toegankelijke wijze juist en volledig worden geïnformeerd over de verschillende aspecten van de gegevensverwerking die voor hen van belang zijn. Het CBP heeft echter geconstateerd dat NS niet adequaat informeert. Dit betekent dat NS niet beschikt over een gerechtvaardigd doeleinde als bedoeld in artikel 7 j° 8 Wbp.

Indien NS alsnog voldoet aan voornoemde informatieverplichting, dient NS er tevens voor zorg te dragen dat persoonsgegevens niet langer worden bewaard dan noodzakelijk is voor de verwerking van de doeleinden waarvoor zij worden verzameld of vervolgens verwerkt, zoals bepaald in artikel 6 j° 10 Wbp.

Het CBP is ingevolge artikel 65 Wbp bevoegd om een last onder bestuursdwang op te leggen ter handhaving van de bij of krachtens de Wbp gestelde verplichtingen. Op grond van artikel 5:32, eerste lid, Awb kan een bestuursorgaan dat bevoegd is een last onder bestuursdwang op te leggen, in plaats daarvan de overtreder een last onder dwangsom opleggen.

Gelet op de bevindingen en naar aanleiding van hetgeen tijdens en na de hoorzitting door NS naar voren is gebracht, besluit het CBP derhalve als volgt.

#### *Last*

Het CBP legt NS de volgende last op:

1. Zolang studenten met een studentenreisrecht in de vrij reizen periode niet verplicht zijn om in en uit te checken, informeert NS deze studenten eenduidig en als volgt:
  - a. in- en uitchecken met een studenten OV-chipkaart in de vrij reizen periode is bij NS nog niet verplicht;
  - b. NS verwerkt persoonsgegevens indien studenten in de vrij reizen periode toch in- en uitchecken;
  - c. welke (categorieën) persoonsgegevens NS verwerkt, voor welke doeleinden en welke bewaartermijnen NS hiervoor hanteert.

NS verstrekt bovengenoemde informatie duidelijk zichtbaar voor de studenten en in ieder geval op de volgende wijze :

- i. In/op alle NS-stations;
- ii. Op de startpagina van de website van NS dan wel middels een directe link op deze startpagina;

---

<sup>21</sup> Afhankelijk van hun eigen keuze is vrij reizen mogelijk gedurende de week of in het weekend.

- iii. In een paginagrote advertentie in tenminste 2 landelijk verspreide dag- of weekbladen.
2. NS implementeert de bewaartermijn van ten hoogste 24 maanden ten behoeve van het doeleinde klantenservice (in verband met de fiscale verplichtingen van de kaarthouder). Dit betekent onder meer dat de persoonsgegevens die in verband met dit doeleinde worden verwerkt uiterlijk op de laatste dag van deze bewaartermijn zijn vernietigd.

#### *Dwangsom*

NS verbeurt een dwangsom van € 7.500 (zegge: zevenduizendvijfhonderd euro) ten aanzien van maatregel 1, voor iedere week of gedeelte daarvan waarin NS deze maatregel niet (geheel) heeft uitgevoerd. Het bedrag waarboven geen dwangsom meer wordt verbeurd, is bepaald op € 375.000 (zegge: driehonderdenvijfzeventigduizend euro) ten aanzien van maatregel 1.

NS verbeurt een dwangsom van € 5.000 (zegge: vijfduizend euro) ten aanzien van maatregel 2, voor iedere week of gedeelte daarvan waarin NS deze maatregel niet (geheel) heeft uitgevoerd. Het bedrag waarboven geen dwangsom meer wordt verbeurd, is bepaald op € 250.000 (zegge: tweehonderdenvijftigduizend euro) ten aanzien van maatregel 2.

De hoogte van de dwangsom is gerelateerd aan de ernst van de overtreding, het feit dat er sprake is van een structurele overtreding, deze overtreding reeds over een langere periode heeft plaatsgevonden en aan het maatschappelijk belang dat wordt gehecht aan de naleving van de regelgeving. Tevens weegt dat NS dagelijks op grote schaal persoonsgegevens verwerkt van personen die zijn aangewezen op het openbaar vervoer. Verder is rekening gehouden met de beoogde werking van de dwangsom. In dit verband is van belang dat de hoogte van de dwangsom voor NS voldoende financiële prikkel dient te vormen om aan de last te voldoen.

#### *Begunstigingstermijn*

De begunstigingstermijn waarbinnen NS geen dwangsom verbeurt loop ten aanzien van maatregel 1 en 2 af op 1 december 2011.

#### *Informatieverzoek*

Op grond van artikel 5:16 j° artikel 5:20 Awb verzoekt het CBP NS *tijdig vóór* het einde van de begunstigingstermijn bewijsstukken aan het CBP toe te zenden waaruit blijkt dat tijdig en volledig aan de last is voldaan.

DATUM 9 juni 2011  
ONS KENMERK z2011/00057

*§ 8. Rechtsgangverwijzing*

Ingevolge artikel 7:1 Awb kan NS tegen de last onder dwangsom bezwaar maken door het indienen van een gemotiveerd bezwaarschrift, gericht aan het CBP, Postbus 93374, 2509 AJ Den Haag, onder vermelding van "Awb-bezwaar" op de enveloppe. De termijn waarbinnen het bezwaarschrift kan worden ingediend bedraagt zes weken na de dag waarop dit besluit is verzonden.

Hoogachtend,  
Het College bescherming persoonsgegevens,